

dinem in regiam urbem apud piissimos principes, significans de ordinatione sua. Et dum suscepti essent renovantes privilegia Ecclesiæ reversi sunt, quorum [Al. add. principum] clementia (a) per eosdem missos direxerat beato Petro apostolo, et Evangelia aurea cum gemmis albis miræ magnitudinis in circuitu ornatas [Al., ornata]. Illic regulam ecclesiasticam, atque vigorem, ut mos erat, omnimodo conservavit (b) Hujus temporibus venit Constantinus Augustus de regia urbe per littoraria in Athinas, et exinde Tarantum, inde Beneventum et Neapolim per indictionem 6. Postmodum venit Romam, id est, die 5 mensis Julii, feria 4, in indictione superscripta, et (c) occurrit ei obviam apostolicus cum clero suo milliario sexto [Cod. Luc., v] ab urbe Roma, et suscepti eum. Et ipsa die ambulavit imperator ad sanctum Petrum ad orationem, et donum ibi obtulit. Die Sabbati ad sanctam Mariam, itemque donum obtulit. Dominico die processit ad sanctum Petrum cum exercitu suo. Omnes cum cereis exierunt obviam ei [Ibid. om. ex. obv. ei], et obtulit supra altare illius pallium auro textile, et celebratæ sunt missæ. Iterum Sabbati die venit imperator ad Lateranas, et lavit se [Al., lætus], et ibidem pransit in basilica Julii [Cod. Luc., Vigilii]. Item Dominico die fuit statio ad sanctum Petrum, et post missas celebratas, valefecerunt sibi invicem imperator et pontifex, duodecim dies in civitate Romana perseverans.

fideliter) mutatis verbis annexit. Id quod a Græcis et Latinis simul animadversum fuit decima tertia actione sextæ synodi; ibidem hæc relego. *SEV. BIN.*

(a) *Per eosdem missos direxit Constantinus beato Petro Evangelia aurea cum gemmis, etc.* Imperator callidus hæc dona obtulit Ecclesiæ, ut se catholicum et cum Romana Ecclesia communione conjunctum esse fingeret; idque propterea, ut sibi conciliaret Romanum populum, totumque Occidentem, quem a se tanquam ab hæretico et persecutore aversum esse sciebat. Ex eo quod Vitalianus pontifex munera Ecclesiæ oblata acceptavit, probabile videtur quod una cum muneribus orthodoxæ fidei professionem emisit, cum alioquin oblationes ab hæreticis factas Ecclesia recusare consueverit (*Baron., anno 655, num. 2, 3 et 4*). *Id.*

(b) *Hujus temporibus Constantinus venit Romam.* Anno pontificatus Vitaliani 9, Constantis imperii 22, Christi nati 665, ut patet ex Paulo Diacono, lib. v, cap. 6, 7, 11. *Id.*

(c) *Occurrit ei obviam apostolicus cum clero suo.* Imperator, qui post sanctum Martinum relegatum germanum fratrem occiderat, secundum rigorem canonum non illa humanitate acceptandus, sed potius ab omnium ecclesiarum aditu arcendus fuisset, si non cum imperatore reconciliato, et ad unionem Ecclesiæ reducto, totius orientalis schismaticæ Ecclesiæ unionem futuram pontifex sperasset; quod deinceps vere factum esse, ex his patebit quæ infra de successore ejus filio Constantino Pogonato dice-

Omnia quæ erant in ære ad ornatum civitatis deposuit, sed et ecclesiam beatæ Mariæ ad Martyras, quam de regulis [Ibid., tegulis] æreis erat cooperta, discooperuit, et in regiam urbem, cum aliis diversis quæ deposuerat, direxit. Et postmodum secunda feria egressus de civitate Romana, reversus est Neapolim. Inde terreno itinere [Al., mari Thyrræno] perrexit Rhegium, ingressus Siciliam per indictionem 7. Et habitavit in civitate Syracusana, et talem afflictionem posuit in populo, seu habitatoribus, vel possessoribus provinciarum Calabriae, Siciliae, Africae, Sardiniae, per diagrapha, seu capita, atque nauticaliones per annos plurimos, quales a sæculo nunquam fuerant, ut etiam uxores a maritis, vel filios a patre [Al., a parentibus] separarent [Cod. Luc., separarentur], et alia multa inaudita perpessi sunt, ut alicui spes vitæ non remaneret, sed et vasa sacra, vel cimelia sanctarum Dei ecclesiarum tollentes nihil dimiserunt. (d) Et postmodum 15 die mensis Julii per 11 [Cod. Luc., 12] indictionem prædictus imperator in balneo occisus est. (e) Et non post multum temporis antedictus sanctissimus vir vitam finivit. Fecit autem ordinationes quatuor, presbyteros viginti duos, diaconum unum, episcopos per diversa loca nonaginta septem. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum sub die sexto Kalendas Februarii, et cessavit episcopatus menses duos, dies xiii.

mus (*Baron., ann. 663, num. 4 et 5*). *Id.*

(d) *Et postmodum die 15 Julii, indictione 11, in balneo occisus est.* Anno imperii sui 27, Christi nati 668. Scribunt de eo Theophanes in Annalibus, et Cedrenus in Compendio, quod anno decimo octavo sui imperii Theodosium fratrem germanum diaconum sacrum interfecerit; qui post mortem frequenter apparens habitu diaconi poculum sanguine pleno ei porrexerit, et dixerit: Bibe, frater. Cujus visionis acerbitate victus abierit in Siciliam. Post occisum Constantem, rebellione quorundam, Moxentius quidam imperium invadit. Constantinus Pogonatus (ideo sic nominatus, quod Byzantio servens, tenera adhuc lanugine fulset, et e Sicilia promissam barbam, ut Zonaras ait, retulisset) Vitalianum papam supplicis fretus, expulsit tyranno, parenti accedit. Qua de causa rogavit eum pontifex sanctissimus, ut qui auxilio Dei vici-set tyrannos, jam etiam superaret hæreticos Ecclesiam Dei acerrime instantes. Detulit imperator precibus Vitaliani hoc in primis, ut quoadusque motus bellorum ingruentium componerentur, res hæreticorum silentio sopirentur (*Vide Baron., ann. 658, num. 1 et 2*). *Id.*

(e) *Et non post multum temporis antedictus vir sanctissimus vitam finivit.* Anno Christi 669 [671, 27 Jan.] qui est Constantini Pogonati imperatoris annus 2. In Græcorum sacra diptycha relatum Theodorus Constantinopolitanus episcopus Monothelita in seculo et invito imperatore expunxit, ut constat et epistola Constantini ad Donum papam.

VITALIANI PAPÆ EPISTOLÆ.

[Ex Mansi, l. i.]

EPISTOLA PRIMA.

AD PAULUM ARCHIEPISCOPUM CRETENSEM.

Arguit eum quod Lappæ episcopum injuste damnaverit, et ad sedem apostolicam provocantem non dimiserit. Dicitum episcopum pristino honori restituens, quæ contra illum acta fuerant declarat.

Vitalianus episcopus servus servorum Dei Paulo archiepiscopo Cretensi.

Decimo nono die mensis Decembris præsentis fidei indictionis Joannes episcopus Lappæ urbis intra basilicam venerabilem beati principis apostolorum Petri nobis obtulit petitionem, per quam nos obnoxie postulavit, atque conjuravit per terribilem, iniquos, adventum magni Dei atque Salvatoris nostri Jesu Christi, ut secundum sacratissimos canones, institu-

taque sanctorum Patrum ejus causæ meritum requireremus, et sententiam promulgaremus. Obtulit illico et sententiam apud tuam fraternitatem confectam subscriptamque ejus eorumque episcoporum manibus. Igitur post aliquos dies ad ejus preces concervati costum in hac urbe Romana antistitum fecimus, ut nobiscum consistentes et petitio ejusdem episcopi, et acta sacerdotaliter cognoscerentur. Dum ergo esset in hac Romana urbe congregata eadem synodus episcoporum pro hujusmodi negotio audiendo vel faciendo, statim nobis nuntiata sunt ejusdem exemplaria actionis, a tua fraternitate directa; quæ suscipientes atque conferentes invenim, ita invenimus contineri in verbis et sensibus, sicut ea quæ nobis præfatus episcopus obtulerat, subscripta manu episcoporum, et tuæ dilectionis. Quam obrem admirati sumus, quia per suum clericum hanc vobis minime direxerit. Si enim forsitan tempus hoc prohibuit incongruum, cur absque suo scripto hanc usque nos minime direxit. Cumque recensita esset sententia coram nostris fratribus episcopis, visum nobis eisque est, quod non secundum timorem Dei neque secundum instituta Patrum, sacrosque canones, ejusdem Joannis antistitis Lappæ est causa cognita et terminata, vel pœnalibus submissa ejus persona. Propterea non leviter contristati sumus, maxime quia et sub custodia missus est idem Joannes antistes Lappæ diebus aliquot, et exinde adducebatur in secretarium tuæ fraternitatis, ut quod velles, inquit, loqueretur, ac rursus sub custodia ducebatur ad clausuram, sicuti habet confessio defensoris tuæ dilectionis in sententia ab eo facta; insuper et hortabatur contra canonum jussa, contraque legum instituta existens, ut daret fideiussorem. Deinde oportebat tuam fraternitatem secundum canonum vigorem, tempore quo se petit ad nos venire, eum absolventis tuis litteris: quem non solum voluisti canonice absolvere ad principis apostolorum limina, sed magis respondi ei indecenter, inquit: Quia non competenter quæris. Quæ ergo sancti sanxerunt Patres, indecentia sunt? An placencia tibi decentia sunt? Igitur præfatum Joannem antistitem æque [Ed. Rom. atque] inculpabilem reperientes, juxta textum sententiæ a te nobis directæ, fecimus nobiscum cum episcopis ad missarum solemniam in ecclesiis Dei præcedere. Itaque statuimus atque firmamus per hujus nostræ præceptionis auctoritatem, omnia quæ a te tuæque synodo contra canonum instituta contraque legum decreta gesta confectave sunt, vel sententiam promulgatam adversus eum, inania et vacua esse; sed quicquid claruerit eum damnificatum, ejusdemque ecclesiam a quoquam, ei tua dilectio faciat reddi, per omnia conservans eum absque damno. Denominatum enim Joannem, utpote innocentem existentem, cum præseni nostræ præceptione absolvimus hinc, ut sicut cæteri tuæ dilectionis episcopi, et is suæ ecclesiæ utilitate cum Dei peragere timore, sacrarumque regularum instituere debeat morem. Oportebat denique,

A dilectissime frater, oportebat nos similia similibus retribuere. Sed hæc magis per ignorantiam opinamur gesta esse, quam per calliditatem. Propterea quæ præcipimus tibi secundum Deum, et propter dominum, tuæque synodo, stude illico peragere; ne cogamur non misericorditer, sed secundum virtutem sacratissimorum canonum conversari. Scriptum namque est: *Dominus inquit: Petre, rogavi pro te, ut non deficeret fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.* Et rursus: *Quodcumque ligaveris, Petre, in terra, erit ligatum et in celo, et quodcumque solveris in terra, erit solutum et in celo.* Postquam vero nostram præceptionem tua dilectio relegerit, hanc præseni portitori Joannis episcopi nimirum reddat pro sui ejusdemque ecclesiæ munitione. Data die vi Kalendas Septembriis, Indictione II.

EPISTOLA II.

AD VAANUM CUBICULARIUM IMPERATORIS.

Cum Joannes Lappæ episcopus contra canones fuerit condemnatus, cupit ut ejus opera suæ Ecclesie restituatur.

Vitalianus Vaano cubiculario et imperiali charulario.

Semper celsitudo vestra piis hominibus præbuit concursus, semperque irreprehensibiliter viventibus tribuit libenter opem. Ideoque congruum prævidimus, per præsentia nostra scripta, Joannem antistitem ecclesiæ Lappensis, sitæ in insula Creta, ei in omnibus commendare, quatenus divina ope prævia, ejusque suffultus suffragio, valeat ad sanctam cecliter remeare ecclesiam. Per Septembrem enim mensem præsentem, II indictione, in hac Romana urbe ad apostolorum nostri culminis protectorum limina veniens, obtulit nobis petitionem, per quam suppliciter precatus est nos, ut ejus causæ meritum cognoscentes, canonice terminaremus. Obtulit denique nobis et sententiam, quam promulgavit ejus metropolitanus cum suis episcopis adversus eundem Joannem, volens eum ostendere reprehensibilem, per quam eum contra canonum decreta pœnalibus submisit. Cujus exemplar et idem ejus metropolitanus nobis direxit. Propterea facientes congregari episcopos in hac urbe, ejus causa est cognita, relecta videlicet petitione ejus. Et præfata sententia ab eodem metropolitano ejus nobis directa, visum nobis est, non secundum sacros canones eandem esse sententiam promulgatam. Ideoque eam inanem atque vacuam statuimus fore, decernentes eundem Joannem innocentem existere, et absque aliqua culpa eam ab ejus metropolitano querimus sublisse; quem merito absolvimus ad suam ecclesiam regredi, scribentes ejus sæpius nominato metropolitæ, ut quæ per simplicitatem egerit in ejus personam contra canonum decreta, essent vacua et inania. Eundem itaque Joannem (ut dictum est) antistitem, vestræ eximie charitati per has nostras litteras commendantes, hinc absolvimus, ad vestra nimirum ambulatum vestigia; et ut exinde rursus cum suis scriptis eum absolvere festinet, quæsumus, ad suam ecclesiam; commendantes eum, qui-

bus præviderit, ut illæsus debeat esse. Profecto enim una necum cunctis diebus vitæ suæ et ipse pro vestræ excellentissimæ charitatis prosperitate ac longævitate deprecabitur Dominum. Data die vi Kal. Februarii, indiot. 11.

EPISTOLA III.

AD PAULUM EPISCOPUM CRETENSEM.

Us episcopo Lappæ occupatas ecclesias restituat; diaconum, qui uxorem duxit, et in duabus militat ecclesiis, corrigat; tum a se Eulampium, qui male audiebat, dimittat.

Vitalianus Paulo episcopo Cretensi.

Ad cognitionem tuæ dilectionis congruum prævidimus producere, eo quod Joannes episcopus Lappensis ecclesiæ nobis suggererit, asserens ejus parochiæ pertinentia monasteria, unum quod appellabatur Palea, et alterum quod vocatur Arsili, a tua Ecclesia esse invasa. Ideoque, si ita est, hortamur tuam charissimam fraternitatem, ut ei secundum terminos sanctorum canonum reddi faciat, quia unicuique quod justum est volumus conservari, maxime a nostris fratribus. Cognovimus denique, quod quidam diaconus, nomine Joannes, postquam consecratus est minister, accepisset uxorem; et non solum hoc, sed et in duabus ecclesiis militet. Ideoque, si ita est, hoc tua dilectissima fraternitas pro Dei amore corrigat, ne de novo hujusmodi nefas proveniat adinstar male viventium. Deinde cognovimus, quod quemdam curialem, nomine Eulampium, habeat quasi consiliarium. Non enim, ut nobis suggestum est, eum constat esse bonæ vitæ. Ille enim quotidie, ut fertur, inter fratres zizania seminat, ut de eorum discordia marsupium impleat. Quamobrem, si ita est, hortamur tuam fraternitatem, eum a se projicere, ut ejus opinio coram Deo et hominibus floreat. Data ut supra.

EPISTOLA IV.

AD GEORGIUM EPISCOPUM SYRACUSANUM.

Ut Joanni episcopo Lappensi faveat.

Vitalianus Georgio episcopo Syracusano.

Gesta, sive sententiam a tua fraternitate directam, dilectissimo filio nostro Gaudenio primicerio scribente, eam sibi ab antistite Cretensis insulæ transmissam, pro causa episcopi Lappensis Ecclesiæ, suscepimus; scribentes ei quamobrem admirati sumus cur ipse Cretensis antistes nobis aut per suum clericum hanc minime direxerit, aut per sua scripta non indicaverit quæ erant necessaria. Præfatus enim Joannes Lappensis Ecclesiæ, hujusmodi sententiam manus ejus metropolitæ episcoporumque subscriptam, cum sua nobis obtulit petitione, postulans suæ causæ meritum canonice requiri. Cujus precibus moti, pro tali re in hac urbe fecimus congregari synodum, ut cognosceretur hujusmodi negotium. Cumque esset congregata, relecta est nimirum petitio Joannis præsulis, ac sententia a tua directa fraternitate; quibus nobis eisque visum est non secundum sacratissimos canones, neque secundum instituta Patrum, esse eadem gesta promulgata adversus prænomiatum Lappensis Ecclesiæ episcopum. Idcirco decrevimus, eam, per nostræ præceptionis auctorita-

tem, esse inanem et vacuam, absolventes enim ad suam Ecclesiam remeare cum nostra præceptione ad eundem ejus metropolitam facta. Ideoque eo illic ad tuam fraternitatem se conjungente, ei ita concurreat, ut cum litteris commendatitiis domini excellentissimi Vazni filii nostri imperialis cubicularii et charitularii, ad suam Ecclesiam prospere revertatur. Viva enim voce pro sua causa subtiliter tuæ fraternitati, dum ab ea requisitus fuerit, profecto indicabit, ostendens ei exemplar præcepti nostri, ad Cretensem metropolitam directi. Præterea et Silvius tibi intimandum omnia prædicantes [At., intimabit omnia prædicta] ne modum transgredi litterarum cernereur. Data ut supra.

EPISTOLA V.

AD OSWIE REGEM NORDANHUMBORUM, EJUS DE PASCHATE JUDICIUM EXPETENTEM.

Gratulatur gentes sui regni ad fidem conversas, utque pascha cæterasque apostolorum traditiones observari, totamque insulam Deo dicari curet, et reliquias sanctorum ei mitti.

Domino excellentissimo filio Oswio regi Saxonum Vitalianus episcopus servus servorum Dei.

Desiderabiles litteras excellentiæ vestræ suscepimus, quas relegentes, cognovimus ejus piissimam devotionem, ferventissimumque amorem quem habet propter beatam vitam. Et quia dextra Domini protegente ad veram et apostolicam fidem sit conversus, sperans, sicut in sua gente regnat, ita et cum Christo in futuro conregnare. Benedicta igitur gens, quæ talem sapientissimum et Dei cultorem promeruit habere regem. Quia non solum ipse Deus existit, sed etiam omnes subjectis suos mediatum die nocte ad fidem catholicam atque apostolicam pro suæ animæ redemptione converti. Quis enim audiens hæc suavia non lætetur? Quis non exsultet et gaudeat in his [Rom add. piis] operibus? Quia et gens vestra Christo omnipotenti Deo credit, secundum divinarum prophetarum voces, sicut scriptum est in Isaia: *In die illa radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsam gentes deprecabuntur (Isai. xi).* Et iterum: *Audite, insulæ, et attendite, populi, de longe (Isai. xlii).* post paululum: *Parum, inquit, est ut mihi sis servus, ad suscitandas tribus Jacob, et sæces Israel convertas. Dedi te in luccm gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ (Ibid.).* Et rursum: *Reges videbunt et consurgent principes, et adorabunt.* Et post paululum: *Dedi te in sædus populi, ut suscitares terram et possideres hæreditates dissipatas, et diceres his qui vincti sunt: Exite; et his qui in tenebris: Revelamini.* Et rursum: *Ego dominus vocavi te in justitia, et apprehendi manum tuam, et servavi, et dedi te in luccm gentium, et in sædus populi, ut aperires oculos caecorum, et educeres de conclusione vinctum de domo carceris sedentem in tenebris (Isai. xlii).* Ecce, excellentissime fili, quam luce clarius est, non solum de vobis, sed etiam de omnibus prophetarum gentibus, quod sint credituræ in Christum omnium conditorem. Quamobrem oportet vestram celsitudinem, utpote membrum existens Christi, in omnibus piam regulam

sequi perenniter principis apostolorum, sive in pascha celebrando, sive in omnibus quæ tradiderunt sancti apostoli Petrus et Paulus, quia ut duo luminaria cæli illuminant mundum, sic doctrina eorum corda hominum quotidie illustrat credentium.

Et post nonnulla, quibus de celebrando per orbem totum uno vero Pascha loquitur: Hominem denique, inquit, docibilem, et in omnibus ornatum antistitem secundum vestrorum scriptorum tenorem minime valuimus nunc reperire, pro longinquitate itineris. Profecto enim dum hujusmodi apta reperta persona fuerit, cum instructum ad vestram dirigemus patriam, ut ipse et viva voce, et per dista oracula, omnem inimicizantiam ex omni vestra insula cum divino nutu eradicet.

Munuscula a vestra celsitudine beato principi apostolorum directæ, pro æterna ejus memoria suscepimus, gratiaque ei agimus, ac pro ejus incolumitate jugiter Deum deprecamur cum Christi clero. Itaque qui hæc obtulit munera de hac subtrahens est luce, situsque ad limina apostolorum, pro quo valde annus contristati, cum hic esset defunctus. Veruntamen gerulis harum nostrarum litterarum vestris missis, et beneficiis sanctorum martyrum, hoc est, reliquias beatorum apostolorum Petri et Pauli, et sanctorum martyrum Laurentii, Joannis et Pauli, et Gregorii, atque Pancratii eis fecimus dari, vestræ excellentiæ profecto omnes contradendas.

Nam et conjugii vestræ, nostræ spirituali filie, dixerimus per præfatos gerulos crucem, clavem auream habentem de sacratissimis vinculis beatorum apostolorum Petri et Pauli. De ejus pio studio cognoscentes, tantum cuncta sedes apostolica una nobiscum lætatur, quantum ejus pia opera coram Deo flagrant et versant. Fœdinet igitur, quemsumus, vestra celsitudo, ut optamus, totam insulam suam Deo Christo dicare. Habet enim profecto protectorem humani generis Redemptorem Dominum nostrum Jesum Christum, qui ei cuncta prospera impartiens, uti novum Christi populum coarcevet, catholicam ibi et apostolicam constituens fidem. Scriptum est enim: *Quærite primum regnum Dei, ac justitiam ejus, et hæc omnia adjumentur vobis (Matth. vi)*. Nimirum enim quærit et impetrabit, et ei omnes suæ insule (ut optamus) subdeantur. Paterno itaque affectu salutantes vestram excellentiam, divinam jugiter precamur clementiam, quæ vos vestrosque omnes in omnibus bonis operibus auxiliari dignetur, ut cum Christo in futuro regnetis sæculo. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

EPISTOLA VI.

SUB NOMINE VITALIANI PAPÆ AD MONACHOS SICULOS.

Vitalianus episcopus servus servorum Dei dilectis in Christo filiis sub patris Benedicti et Placidi dominio in Sicilia constitutis salutem et apostolicam benedictionem.

Ad hæc nos superna Clementia in orbe terrarum præfecit rectores atque custodes, ut dispersa congregare, et congregata conservare, et destructa re-

stituere summopere procuremus. Quapropter quia civitates, castra, monasteria, possessiones, et villas beato Benedicto in Sicilia subditas paganorum incurSIONIBUS desolatas esse audivimus, supra modum dolemus, omnipotentique Deo super hoc gratias agimus quod ideo temporaliter hic flagellari irrogat, ne in æternum puniat. Unde vos, charissimi filii, a fletu et mœrore cessare monemus, et his nostris filiis, quos de Cassinensi congregatione ad monasteria restauranda, et civitates, castra, possessiones et villas recuperandas in Siciliam dirigere studuimus, ut specialibus dominis deservire curetis; ex parte beati Benedicti et nostra præcipientes, ut in restauratione monasterii et possessionum illos adjuvare studeatis, ceptumque laborem ad effectum perducere summopere procuretis. Nos enim et vos, et civitates, castra, possessiones, et villas quas Tertullus patricius beato patri Benedicto in Sicilia dedit, defendere, adjuvare, et manu tenere parati sumus. Omnipotens Deus sua vos gratia benedicat, atque a cunctis adversis eripiat. Valet.

EPISTOLA VII.

AD FLORIANENSES.

Vitalianus episcopus, servus servorum Dei, eremitis in Florianensi cœnobio commorantibus, eorumque Cynocephalo Mumulo, non abbati, quod dignum et justum est.

Audivimus, quod sine gravi dolore loqui non possumus, quemdam vestri cœnobii gyrovagum, Agnulfum nomine, suggestione diabolica Casinum venisse, et effracto beati Benedicti sepulcro, ejus reliquias diminuisse. De quo facto gravi animadversione vos et monasterium vestrum plectendos cum eodem gyrovago judicavimus, nisi et vos et locum vestrum paterno affectu diligereimus. Facilius enim vesteremur Casinensis cœnobii possessiones in prædam et direptionem dari, quam sancti Patris Benedicti ipsarum ab aliquo violari. Ob quam rem vestræ universitati ex parte Dei omnipotentis et beatorum apostolorum Petri et Pauli et omnium sanctorum, et septem universalium conciliorum præcipiendo mandamus, ut ad cor redeuntes, et sanctis apostolis Petro et Paulo et beato Benedicto satisfacientes, ad nos cum jam dictis sacrosanctis reliquiis veniatis, et de perpetua nequitia cum jam dictis sacrilegiis veniam postuletis. Si autem vos, et locum vestrum et eundem sacrilegium cum manipulatoribus suis a sanctæ matris Ecclesiæ gremio separantes, perpetuæ et indissolubilis maledictionis et anathematis vinculo innodamus, et a regno Dei alienamus, et cum diabolo, et ejus atrocissimis pompis, et Juda, Domini nostri Jesu Christi traditore, æterno supplicio æternæque maledictioni deputamus. Pari etiam innodationis vinculo obligetur, quicumque vos et locum vestrum solvere præsumperit a nexu excommunicationis absque digno emendationis et penitentiae fructu. Datum quinto Kal. Aug.

EPISTOLA VIII.

CLODOVEO FRANCORUM REGI.

Vitalianus episcopus, servus servorum Dei, Clodoveo regi Francorum, si filius obedientiæ fuerit, salutem, et Apostolicam benedictionem.

Sancti et magni Nicæni concilii præcepta secuti, quæ jubent regularem epistolam per unamquamque provinciam mitti, ne hi qui abjiciuntur ab aliis recipiantur, serenitati vestræ notum facimus, Aurelianienses et Cenomannenses, ac monasterium Floriacense cum omnibus sequacibus illorum a liminibus Ecclesiæ separatos, et indissolubili anathematis vinculo innodatos: quoniam ecclesiam sancti Benedicti ejusque sepulcrum in castro Casino situm violare conati sunt, et sanctas reliquias post nostrum interdictum retinere conantur, contra apostolicæ sedis statuta, et interdictum, et totius sanctæ synodi sententiam, quam, missis per singulas provincias litteris, notam vobis omnibus fecimus. Excommunicamus igitur pro superius dictis reliquiis omnes jam dictos, et falsum abbatem Strumbolum, non Mumolum, et Aygulfum filium Satanæ cum suis fautoribus, donec sanctas reliquias ad urbem Romam reducant, et de perpetrata nequitia, secundum statuta canonum, penitentiam sumant. Quapropter vestram a Deo conservandam clementiam obnixâ prece rogamus, et ex Dei omnipotentis, et apostolorum Petri et Pauli, et Benedicti parte præcipimus, ut jam dictos latrones ad justitiam sedis apostolicæ faciendam stringatis. Sin autem et vos et illos perpetuæ maledictionis anathemate damnemus. Datum die Kalendarum Novembrium.

EPISTOLA IX.

AD OMNES EPISCOPOS.

Vitalianus episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo fratribus et filiis, archiepiscopis, episcopis, et abbatibus in Hispania, Bætica, Lusitania, Gallæcia, Aquitania, Britannia, Germania, Gallia Belgica, Gallia Togata, Gallia Cisalpina, Gallia Transalpina, et Gallia Transcampana constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Vestræ universitati per præsentia scripta notum esse volumus Mumolum hæreticum, et Floriacenses, olim quidem monachos, nunc vero Sarabaitas, gyrovagos, ac primogenitos Satanæ, ea quæ carnis sunt sequi, et tenere doctrinam Balaam, filii Beor; furta, latrocinia, commensationes, et ebrietates, et lenocinia diligere, et in violatione sepulcrorum operam dare. Ob quam rem scitote illos indissolubili anathematis vinculo esse damnatos, et a regno Dei alienatos, et cum diabolo et ejus atrocissimis pompis, et Juda Jesu Christi Domini nostri traditore esse socios, nisi forte patris Benedicti, ejusque sororis reliquias, quas nequiter abstulerunt, in nostram præsentiam, Casinum reportandas, Romam redeverint, et de tanta nequitia et sacrilegio dignam penitentiam gesserint. Quapropter ex parte Dei omni-

A potentis, ex apostolorum Petri et Pauli vestræ universitati mandamus, ut Floriacenses, Aurelianienses, et Cenomannenses, pro excommunicatis habeatis, et illos ante nostram præsentiam cum sanctis reliquiis venire cogatis. Quo autem termino ante nos venire debeant, vestris litteris insinuate. Quidquid vero exinde statueritis, dilecti filii nostri Clodovei regi erit, his etiam reitentibus, adimplere. Datum Romæ xvii Kal. Augusti.

* EPISTOLA X.

AD THEODORUM ARCHIEPISCOPUM CANTUARIENSEM.

Primum Ecclesiæ Cantuariensis asserit.

Dilectissimo fratri Theodoro, Vitalianus episcopus servus servorum Dei.

B Inter plurima quæ vobis per vestras syllabas intimari jussisti, cognovimus etiam desiderium vestrum pro confirmatione diocesis, quæ tuæ subjectioni, quia in omnibus ex nostro apostolicæ auctoritatis privilegio splendescere desideras. Nos vero vestræ petitioni annuentes, quia congruit pastoralis sollicitudine, circa ecclesias Dei quæ a præcis temporibus ab hac apostolica sede statuta intelligimus, irrefragabili ratione volumus, ut sicut a nobis et a nostris successoribus perpetua stabilitate muniantur. Unde nobis visum est te exhortari, ac in præsentem commendare tuæ sagacissimæ sanctitati omnes Ecclesias in insula Britannia positas. Omnia ergo quæ a sancto Gregorio prædecessore nostro, Augustino syncello suo, statuta sunt atque firmata, vel etiam per sacrum usum pallii concessa, nos tibi in ævum concedimus, et Doroverniam civitatem, ubi primitus per revelationem Jesu Christi Domini nostri fides catholica, secundum institutionem sacrorum canonum suscepta est, habeto. Ex auctoritate autem beati Petri apostolorum principis, cui a Domino nostro potestas data est ligandi atque solvendi in cælo et in terra, nos, licet immeriti, ejusdem beati Petri clavigeri regni colorum vicem tenentes, tibi, Theodore, tuisque successoribus, sicuti ab olitanis temporibus fuerunt condonata, ita in perpetuum in ipsa tua metropolitana sede, quæ sita est in civitate Dorovernia, immutata concedimus detinenda. Si quis vero, quod non optamus, contra hanc nostræ apostolice definitionis privilegii auctoritatem venire tentaverit, siquidem episcopus, vel presbyter, aut diaconus, fuerit, ex hac apostolica auctoritate statim atque decernimus, ut episcopus ordine presbiter careat, et presbyter vel diaconus se noverint a suis ordinibus dejectos. Ex numero autem laicorum, tam ex regibus, quam principibus, sive magna vel parva persona fuerit, sciat se alienum a participatione corporis Domini nostri Jesu Christi. Hanc autem privilegii paginam suffultam auctoritate Leati Petri apostolorum principis, cujus ministerio fungimur, tibi, Theodore, tuisque successoribus in perpetuum obtinendam delegamus. Deus te incolamem custodiat, dilectissime frater.

* Ex Wilkins Conc. Brit., tom. 1, pag. 41.

EPISTOLA. XI.

Vitalianus episcopus servus servorum Dei reverendiss. domino charissimo Beneventanæ Ecclesie episcopo, et in eodem venerabili episcopo in perpetuum.

Cum sicut apostolicæ dignitatis aperte in hoc divini profectus nitore dignoscatur præfulgere, et in exercendis Dei laudibus, seu impensius studeat laboris exhibere certamen, ob hoc debita nos ejusdem apostolicæ pastoralis compulsi sollicitudinis cura, quæque ad stabilitatem piorum locorum promulgari, et apostolicæ institutionis censura confirmari. Igitur quia postulasti a nobis quatenus reverendissima Beneventanensis Ecclesia, Deo favente, privilegiis reverendissimæ sedis apostolicæ decoraretur, idcirco piis tuis desideriis faventes, ac nostra auctoritate id quod exposcit effectus, mancipamus, concedentes tibi, tuæque præfatæ reverendissimæ Beneventanensi Ecclesie, id est Bibinum, Asculum, Larinum, et eccle. iam sancti Michaelis archangeli in Gargano, pariterque Sipontinam ecclesiam, quæ in magna inopia et paupertate esse videtur, et absque cultoribus et ecclesiasticis officiis nunc cernitur esse depravata, cum omnibus quidem eorum pertinentiis, et omnibus prædiis, cum ecclesiis, familiis utriusque sexus, et massis, totaque loca ditioni antiquæ possessa tuæ sanctimonie, successoribusque tuis concedimus hæc omnia dominanda et possidenda, atque canonice disponenda, cum omnibus suis ubique pertinentiis, sive sint in præfatis civitatibus, sive in quibuscunque castris consistentia, siquidem insuper apostolica censura sub divini iudicii obstantibus, et validis, atque atrocibus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam succes-

orum vestrorum, vel alicujus dignitatis potestate præditus reverendissimæ Beneventanæ Eccl. aliquam vim facere, vel in cunctis jam supradictis ecclesiis, vel de iis, quæ pertinere videntur, quoquo modo auferre, aut alienare, vel ejus minuere terminos, et nec quamlibet malitiam, aut jacturæ molestiam in easdem inferre quocunque tempore, nec licentia sit, ut dictum est, ex earum pertinentiis aliquam magnæ parvæque personæ auferre; sed omnia superius taxata sub potestate et dispositione Beneventani episcopatus perpetuo consistent, ut profecto juxta id quod a nobis statutum est eadem venerabilis reverendissima Beneventanensis ecclesia apostolicis constitutionibus, aut privilegiis consistens, ornata, inconvulsa dotata permaneat. Si quis autem (quod non optatur) nefario ausu præsumperit hæc quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate dictæ Ecclesie Beneventanæ statuta sunt refragare, aut in quoquam transgredi, sciat anathematis vinculo innodatum esse, et cum Juda Domini traditore, et cum omnibus impiis æterni incendii supplicio condemnatum; at vero qui pio intuitu observator, et in omnibus extiterit custodiens hujus nostri apostolici constituti ad cultum Dei respiciens, benedictionis gratiam a misericordiosissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, et vitæ æternæ particeps effici mereatur. Scriptum per manum Adriani strimarii reverendissimæ Romanæ Ecclesie in mense Februario, indict. 11. Bene valete.

Datum 11 Kal. Febr. per manum Anastasii primicerii, defensoris reverendissimæ sedis apostolicæ, anno Deo propitio pontificatus dom. Vitaliani summi pontificis, et universalis papæ, in sacratissima sede beati Petri apostoli, primo, indict. 11.

ANNO DOMINI DCLXX.

JONAS

ABBAS ELNONENSIS.

NOTITIA HISTORICA.

(Ex Fabricio, Biblioth. mediæ et infimæ Latinitatis.)

Jonas, abbas, sancti Columbani et discipulorum ejus D Attalæ et Eustasii discipulus, idem qui Hibernus ab aliis, vel Scotus, Italusve, aut Bobiensis, Lirinensis vel Luxoviensis appellatur, clarus circa an. 664. Scripsit:

Vitam sancti Columbani, quæ interpolata apud Surium 21 Novembr.; sincerior tom. III Opp. Bedæ, pag. 199, et in Vincentii Barralis Chronologia sanctorum Lirinensium, pag. 83; emendatior denique in Mabillonii sæc. II Bened., pag. 5; Gallice quoque in Arnaldi Andillii Vitæ sanctor., pag. 296.

Vitam sancti Attalæ abbatis, quæ itidem edita inter Bedæ Opera, tom. 3, pag. 222, et apud Surium 10 Martii, Barralimque, pag. 97, et in Actis sanctorum, tom. II Martii, pag. 43, sincerior ex quatuor ms. et apud Mabillonium sæc. II Bened., pag. 100.

Vitam sancti Eustasii abbatis Luxoviensis an. 627 defuncti ex ipsiusmet Itinerario, itidem inter Bedæ Opera, tom. III, pag. 243, et apud Surium, 29 Mart., Mabillonium sæc. II Bened., pag. 115, et in Actis sanctorum, tom. III Martii, pag. 786, cum Henschenii notis.